

Kenya'da çocuk cerrahı olmak

Being a pediatric surgeon in Kenya

Bir derneğin düzenlemiş olduğu gülümseyen çocuklar proje kapsamında Kenya'nın ikinci büyük kenti olan Mombasa'da bir vakıf hastanesinde Haziran–Temmuz 2010 tarihleri arasında gönüllü çocuk cerrahı olarak çalıştım. Bu süre zarfında bölgenin tek çocuk cerrahıydım.

Kenya, düşük gelirli bir Güney Afrika ülkesidir. Yaklaşık kırk milyon nüfusu var ve bu nüfusun %75-80 kırsalda yaşar. Aynı zamanda nüfusun yaklaşık %42'si 15 yaş altı olmasına rağmen sadece Nairobi'deki Kenyatta Üniversitesi'nin çocuk cerrahisi kliniği mevcuttu ve burada da sadece dört tane çocuk cerrahisi uzmanı hizmet vermekte olup bunlarında çoğu eğitimlerini yurtdışında tamamlamışlardı. Ülkede tek çocuk cerrahisi kliniği olduğu için ayrıca ekonomik ve ulaşım zorlukları nedeniyle çocuklar branşında yetkin kişilerden gerekli uygun tedaviyi alamamaktaydılar. Genelde çocuk cerrahisi ile ilgili sorunları özellikle genel cerrahi uzmanları olmak üzere diğer cerrahi branştaki uzmanlar tarafından çözülmeye çalışılmaktaydı. Nüfusun yoğun ve sağlık hizmetlerinin ve eğitiminde paralı olması nedeni ile çocuklar mağdur olmaktadır.

Çalıştığım sürede yaşadıklarım ülkemizin beklide bundan elli yıl önceki durumunu anımsatıyordu. Teknoloji mevcuttu fakat bunu kullanacak yetişmiş-eğitilmiş eleman sayısı çok azdı çünkü eğitilmiş insanlar yurtdışında yaşama imkanı bulduğunda kendi ülkesine sosyoekonomik sebeplerle geri dönmüyor buda sebeplerden birisiydi, diğeri de en önemlisi de eğitimin paralı olması.

Bu süre zarfında ortalama günde otuz hasta muayene ettim ve toplam yetmiş yedi ameliyat yaptım. Çalıştığım hastane küçük olmasına rağmen, hastalar diğer hastanelerden refere ediliyordu. Bunlardan birkaç tanesi acil şartlarda kolostomi yapılmış olup yıllardır kolostomi ile yaşıyorlardı. Bu kolostomisi olan hastalardan bir tanesi sakral bölgedeki kitle nedeniyle, diğerleri hirschprung hastalığı ön tanısı ile kolostomi açılmıştı. Sakral bölgede kitlesi olan hasta yürümekte artık zorlanıyordu muhtemelen kitleside sakral teratomdu. Hirschprung hastalığı nedeni ile kolostomisi ile beş yıldır yaşayan hastayı, çalıştığım hastanenin teknik imkan ve bakımların yetersizliğine rağmen ameliyata hazırladık ve olabilecek komplikasyonları anlatınca önce her şeye rağmen kabul etti fakat kısa süreliğine orada olduğumu söyleyince hasta sahipleri son anda ameliyat olmaktan vazgeçtiler. Primeri tedavi edilmeyen üriner sistem anomalisi olan böbrek yetmezliği ile başvuran hasta gibi, kulağında muhtemelen basit bir yabancı cisim reaksiyonuna bağlı olarak gelişen kitle ile yaşamaya çalışan bir başka hasta gibi bir çok hasta için sağlık paralı olduğunda dolayı komplike sorunlar çözülemediği gibi bazen basit bir klinik sorun içinde uygun tedaviye ulaşılması imkansız olabiliyordu. Sadece sorunla yaşamayı öğrenmeye çalışıyorlardı. Hastaların beyaz olduğundan dolayı yaptığım işe güvenleri sonsuzdu. Çünkü onların düşüncesinde beyazların yaptığı her işte güvenilir ve ehildir. Hatta bir gün sabah viziti gezerken ameliyat yaptığım çocuğa büyüyünce ne olmak istediğini sorunca muzongo (beyaz insan) olacağım dedi ve daha sonra yanımdaki hemşire hepimizin küçükken bu hayali mevcut ama büyüyünce olamayacağını anlıyoruz dedi.

Çalıştığım süre içerisinde polikliniğe enürezis diürrna ve nokturna, nörojen mesane, posterior üretral valv, inguinal herni, umbilikal herni, paraumbilikal herni, vücudun değişik bölgelerindeki kitleler, hirschprung hastalığı, hipospadias, inmemiş testis, gibi değişik ön tanımlarla hastalar başvurdu.

Kenya'daki çocukların çocuk cerrahisine ihtiyaçları ile ilgili olarak nüfusun kalabalık ve çocuk sayısının fazla olması ve verilen cerrahi hizmetin paralı olmasında kaynaklanan çok sayıda sorunları mevcuttu. Bulunduğum bölgede çok sayıda özel hastanenin olması buda sağlık politikalarını piyasalaştırdığını ve bozuk olduğunu göstermektedir.

Kısa bir süreliğine orada yaşamak çok güzeldi. Fakat orada doğup yaşamını sürdürmek zordu. Bu bir aylık süre içerisinde yaşadıklarımı ve hissettiklerimi sizinle paylaşmak istedim.

Resim 1. Hastaneden bir görüntü.
Definitif ameliyatını beş yıldır bekleyen hastam.

Resim 2. Poliklinikler.

Resim 3. Sokaktan bir görüntü.

Resim 4. Kenya national parklarında vahşi hayvanları
kendi ortamlarında görmek çok güzeldi.

Yaptığım ameliyatlar

Hipospadias	23
İnguinal herni ve hidrosel	31
Rektal biopsi	1
İnmemiş testis	4
Ciltteki kitleler	3
Branchial kist artığı	1
Tirogloseal kist	1
Umbilikal herni ve fasya defekti	13

Muazzez ÇEVİK

Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı